

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 6 Issue 2, p. 1517-1528, February 2013

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN
SPOR MEDYASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ***
*OPINIONS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT TEACHERS
REGARDING THE SPORTS MEDIA*

Yrd. Doç. Dr. Selami ÖZSOY

Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü

Nurgül TEZCAN KARDAŞ

Adapazarı Halk Eğitim Merkezi

Levent GÖRÜN

Düzce Yunus Emre İlköğretim Okulu

Öğr. Gör. Mustafa Ertan TABUK

Hitit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Okt. Nuran KANDAZ GELEN

Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Aysun AFAT

Bolu Mustafa Çizmecioğlu Anadolu Lisesi

Abstract

This research aims to identify the opinions of physical education and sports teachers in Turkey regarding the sports media. The sample of the study was made up of randomly selected physical education and sports teachers working in Bolu, Düzce and Sakarya provinces and their districts.

* Bu makale, 10-13 Kasım 2010 tarihlerindeki 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuştur.

The literature was reviewed and a 21-item Likert type survey was developed in order to gather the opinions of teachers about the sports media. After collecting the expert views, revisions were made to the survey which was implemented to 272 teachers. Cronbach's Alpha value which shows the reliability of the data was found out to be 0.639. According to teacher opinions, although media allocates importance to sports (4.04), it does not cover various sports branches (1.98). It was mentioned by the teachers that the most conspicuous sports event in the news was football (4.31).

The physical education and sports teachers characterize the sports media as an effective but extensively football-oriented, unqualified, unscientific tool that publishes and broadcasts for the sake of the fans. According to these teachers, the sports media is a factor that intensifies violence in sports fields with its visual and printed tools. It was also seen as more effective on the fans compared to the main elements of sports: sportsmen/women, referees and administrators. According to the teachers, sports media contributes to the introduction of sports branches in the country and very effective in teaching the rules of games.

Key Words: Sport, Media, Physical Education

Öz

Bu çalışma Türkiye'deki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin spor medyası hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bolu, Düzce ve Sakarya illeri ve ilçelerinde görev yapan ve tesadüfi yolla seçilen öğretmenler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Öğretmenlerin spor medyası hakkındaki görüşleri almak için literatür taranarak 21 maddelik Likert tipi bir anket hazırlanmıştır. Uzman görüşleri sonrasında düzeltmeler yapılmış ve anketler araştırmacılar tarafından 272 öğretmene uygulanmıştır. Verilerin güvenilirliğine ilişkin Cronbach's Alpha değeri, 0.639 olarak tespit edilmiştir. Ankete katılan öğretmenlerin görüşlerine göre medya spora yeteri kadar yer vermesine rağmen (4.04), futbol dışındaki spor branşlarına yer vermemektedir (1.98). Haberlerdeki asıl spor olayının futbol ağırlıklı olduğu (4.31) belirtilmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, spor medyasını niteliksiz, bilimsellikten uzak, taraftara yönelik yayın yapan bir anlayışta görmektedir. Öğretmenlere göre medya, yazılı ve görsel araçlarıyla spor sahalarında şiddeti arttırıcı bir faktördür. Aynı zamanda taraftarlar üzerinde sporun ana unsurları olan sporcu, hakem ve yöneticilerden daha etkilidir. Öğretmenlere göre spor medyası ülkedeki spor branşlarının tanıtılmasına da katkı sağlamaktadır ve oyun kurallarının öğrenilmesinde etkilidir. Genelde sosyo ekonomik açıdan alt kesime hitap ettiği kabul edilen Türkiye'deki spor medyası, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin toplum için düşündüğü beklentileri karşılamaktan oldukça uzaktır. Beden eğitimi öğretmenlerine göre, medya sporun gelişmesine katkı sağlama misyonuyla hareket etmelidir ve futbol dışındaki spor branşlarına daha fazla yer vermelidir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Medya, Beden Eğitimi

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre spor, “Bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümüdür” (tdk.gov.tr). Spor, bireylerin eğitiminde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açılardan katkılarıyla son yüzyılda büyük önem kazanmış ve insan yaşamının bir parçası haline gelmiştir.

İnsanlar eğitim hayatına başlamalarıyla sportif faaliyetlerle ve okuldaki beden eğitimi dersleriyle tanışmaktadır. Okullardaki beden eğitimi ve spor programlarının amacı, yaşamın tüm aşamalarında bireyin potansiyelinin optimum hale getirilmesi sonucunu doğuran çeşitli hareket deneyimlerini uyaran bir ortam yaratmaktır (Krotee ve Bucher, 2007: 39).

Beden eğitimi, kas etkinlikleri aracılığıyla fiziksel, zihinsel ve toplumsal açıdan olumlu davranışlar kazanma süreci olarak tanımlanmaktadır. Beden eğitiminin amacı, tüm kişiliğin eğitimidir. Sağlıklı, güçlü, mutlu olma, kişilik, karakter, ahlaki değerler kazanma, kültürlenme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimlerini de kapsamaktadır (Mirzeoğlu, 2011: 79)

Beden eğitimi ve spor; bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimlerini sağlayan bir disiplin alanıdır. Beden eğitimi ve spor, sağlıklı yaşantının, fiziksel zenginliğin ve moral gücünün üst düzeyde tutulmasının, önemli bir eğitim yaklaşımı ve uygulamasıdır. Fizik ve moral gücü artırıcı beden eğitimi ve spor kültürünün eğitim düzeni içinde verilmesi, toplumun kalkınması ve sosyal kaynaşmaya da olumlu yararlar sağlamaktadır (Kale ve Erşen, 2003: 8 ve 59).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni de bu davranışları kazandıran eğitici kişiler olarak adlandırılabilir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, gençlerin net hedefler belirlemelerine, değer yargıları ve tavırları üzerinde düşünüp bir takım sonuçlar çıkarmalarına yardım etmelidir (Krotee ve Bucher, 2007: 41). Beden eğitimi öğretmenleri, günümüzde önemli fonksiyonlar üstlenmektedir. Alman eğitim sisteminde beden eğitimi ve spor dersinin hedefleri arasında “spora karşı ilgi uyandırma ve sağlığı koruma yönünde serbest zaman geliştirmeyi ve performans artırımını sağlama” maddesi de sayılmaktadır (Kale ve Erşen, 2003: 166). Okullarımızda tarihsel akışı içinde yürütülmekte olan beden eğitimi ve spor dersleri, bireyin sosyal ve kültürel bütünlüğünü zedelemeyen, fiziksel ve ruhsal yönden eğitimini ve gelişimini ön görmektedir (Kale ve Erşen, 2003: 59).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu’nun (UNESCO) 1978 yılında ilan ettiği Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Sözleşmesi’ne göre kitle iletişim araçları, beden eğitimi ve spor üzerinde olumlu bir etki yapmalıdır. Kitle iletişim araçlarıyla ilgisi olan herkes, bilgi alma özgürlüğüyle ilgili herhangi bir önyargıya sahip olmaksızın, beden eğitimi ve sporun sosyal önemi, insani amacı ve ahlaki değerlerine

saygı gösterme sorumluluğu taşıdığına bilincinde olmalıdır. Beden eğitimi ve sporun medyanın yaklaşımından olumlu yönde etkilenmesi ve insanların beden eğitimi ve spor hakkında nesnel ve doğru bildirimler edinmesine imkan sağlamak için kitle iletişim araçlarıyla ilgisi olan kişiler ve beden eğitimi ve spor öğretmenleri arasında karşılıklı güvene dayanan, yakın ilişkiler kurulmalıdır (Krotee ve Bucher, 2007: 510-511).

Spor ve medya geçmişten günümüze birbirlerini etkileyen ve birbirinin içine geçmiş iki alan konumundadır. Sporun tüm dünyada bir sosyal olgu olarak gelmiş olduğu konumda kitle iletişim araçlarının büyük rolü vardır. Aynı zamanda spor yapma imkanına sahip olmayan çoğunluğun da spora ilgi duyması kitle iletişim araçları sayesinde olmuştur (Öztürk, 1998).

Spor olaylarına halkın pasif katılımı, genel olarak medya aracılığıyla olmaktadır. Son yıllarda toplumlarda büyük bir patlamaya dönüşen sportif olaylara pasif olarak katılma talebini karşılama görevini üstlenen gazete, radyo, televizyon, internet gibi iletişim araçları; sadece spor olaylarının hedef kitlelerine ulaştırma işlevinin ötesinde, sporun yaygınlaşması ve kamuoyunun yönlendirilmesi gibi fonksiyonlar da üstlenmiştir. Spor iletişimi özellikle son yıllarda büyük bir ticari pazara dönüşmüş, sportif faaliyetlere büyük bir kaynak oluşturmakla birlikte büyük bir güç haline gelerek sporu yönlendirmeye varan bir potansiyele sahip olmuştur (Mirzeoğlu, 2011: 87).

1980 yılında UNESCO Komisyonu tarafından hazırlanan ve MacBride raporu (1980) olarak bilinen çalışmada iletişimin işlevleri 8 maddede toplanırken, bunlardan biri de eğitim olarak saptanmıştır. Kitle iletişim araçlarının “Düşüncenin gelişmesine, kişiliğin oluşmasına, yaşamın bütün aşamalarında yetenek ve becerilerin elde edilmesine yardımcı olacak bilgileri iletmek” şeklinde bir eğitim fonksiyonu olduğu yer almıştır (MacBride Raporu, 1980). Medyanın kendisine yüklenen eğitim fonksiyonunu ne kadar amaç edindiği bir çok tartışmanın konusu olmakla birlikte, doğal olarak medyanın eğitim fonksiyonunu doğrudan veya dolaylı olarak yerine getirildiği söylenebilir.

Kitle iletişim ortamı için öngörülen toplumsal sorumluluk kuramına göre medya, topluma karşı belirli görevleri bulunduğunu kabul etmeli ve bunları yerine getirmelidir. Bu görevleri yerine getirirken gerçeklik, doğruluk, kesinlik, nesnellik ve dengelilik gibi vazgeçilmez ilkeler ve bunları sağlayacak mesleki standartlar geliştirilmelidir. Kitle iletişim araçları, yasalar ve kurallar çerçevesinde kendi işleyişlerini kendileri düzenlemekle birlikte, kamunun genel yararları doğrultusunda müdahale edilebileceğini kabul etmelidir. Haber aktarmanın yanı sıra kültür ve sanatın da yayılması için eğitici olmalıdır (Tüfekçioğlu, 1997: 64). İletişim kuramcıları, önemli bir şey söyleyecek olan herkesin görüşünü söylemeye izin verilmesini ve eğer medya görevlerini yerine getiremiyorsa birilerinin medyaya bu görevleri yerine getirmesini söylemesi gerektiğini savunmaktadır (Vural, 1999: 35).

Kitle iletişim araçlarının yanı sıra, eğitim kurumlarında öğrencilerin spora yönlendirilmesinde beden eğitimi ve spor öğretmenleri önemli bir faktördür. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, öğrencilerin beden sağlıklarını korumalarına katkı

sağlarken; centilmenlik, iyi sportmenlik ve insanlığa faydalı değerler gibi konular üzerinde de durmaktadırlar.

Spor medyası ve beden eğitimi öğretmenleri sporun gelişmesinde farklı alanlarda katkı sağlayan iki unsurdur. Beden eğitimi öğretmenleri, gençlerin erken yaşlarda sporla tanışmasını ve sporu sevmesini sağlarken, medya da sportif faaliyetleri geniş kitlelere aktararak kitlenin sporla ilgisini canlı tutmaktadır. Spor medyası ve öğretmenler, spor faaliyetleri enformasyonu açısından etkileşimde bulunmaktadır. Bu bakımdan beden eğitimi öğretmenlerinin de spor medyası ile ilişkileri ve medya hakkındaki görüşleri önem taşımaktadır.

Bu çalışma beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin spor medyası hakkındaki görüşleri belirlemek ve elde edilen sonuçlarla sporun yaygınlaşması ve gelişimine katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın evrenini Bolu, Düzce ve Sakarya illerinde kamu sektöründe beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak görev yapanlar, örneklemini ise bu illerden tesadüfi olarak seçilen öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmada öğretmenlerin spor medyası hakkındaki görüşleri almak için literatür taranarak 21 maddenin yer aldığı beşli Likert tipi bir anket hazırlanmıştır. Uzman görüşleri sonrasında düzeltmeler yapılmış ve anketler araştırmacılar tarafından 272 öğretmene uygulanmıştır. Veriler, frekans, ortalama, korelasyon ve *t testi* kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin güvenilirliğine ilişkin Cronbach's Alpha değeri, 0.639 olarak tespit edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin % 26.8'i kadın, % 73.2'si erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların % 41.5'i 20-30 yaş, % 43'ü 31-40 yaş, % 12.1'i 41-50 yaş, % 3.3'ü de 51 yaş ve üzeridir. Öğretmenlerin % 65.4'ü ilköğretimde, % 34.6'sı ise liselerde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin % 18.8'i 1-4 yıl, % 47.1'i 5-9 yıl, % 23.2'si 10-14 yıl, % 5.9'u 15-19 yıl ve % 5.1'i de 20 yıl ve daha fazla süredir görev yapmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevapların ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 - Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin spor medyasına yönelik görüşlerinin ortalamaları

Madde	\bar{X}
4 Spor medyası futbol ağırlıklıdır	4.31
5 Spor medyası futbol kulüplerinin taraftarlarına yönelik yayın yapmaktadır.	4.26
21 Yazılı basındaki haber ve yorumların spor sahalarındaki şiddeti arttırıcı etkisi vardır.	4.12
20 TV'deki spor yorumcularının spor sahalarındaki şiddeti arttırıcı etkisi vardır.	4.1
1 Medya spora yeteri kadar yer vermektedir.	4.04

13	Medya seyirci davranışları üzerinde etkilidir.	3.97
14	Medya spor üzerinde; hakemler, seyirciler ve yöneticilerden daha etkilidir.	3.74
8	Spor medyası ülkedeki spor branşlarının tanıtılmasına katkı sağlamaktadır.	3.37
12	Eğitim faaliyetlerinde spor medyasından yararlanırım.	3.34
7	Spor medyası toplumu aktif spor yapmaya yönlendirmektedir.	3.32
9	Spor medyası oyun kurallarının öğrenilmesinde etkilidir.	3.31
11	Spor yazarlarının ve yorumcuların fikirlerinden yararlanırım.	3.28
10	Spor medyası ülkemizdeki spor kültürünün gelişmesine katkı sağlamaktadır.	3.21
6	Spor medyası tarafsızdır.	3.14
19	Radyodaki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir	3.04
18	İnternetteki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir.	2.94
16	Televizyondaki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir.	2.85
3	Spor medyası niteliklidir.	2.81
17	Gazetelerdeki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir.	2.68
15	Spor yazarları bilimsel bakış açısıyla yorum yapmaktadır.	2.17
2	Medya çeşitli spor branşlarına yeteri kadar yer vermektedir.	1.98

Tablo 1’de belirtildiği gibi öğretmen görüşlerine göre medya spora yeteri kadar yer ayırmasına rağmen (4.04), çeşitli spor branşlarına yer vermemektedir (1.98). Medyanın içeriğindeki en yoğun spor branşının futbol ağırlıklı olduğu (4.31) belirlenmiştir.

3.1 Spor Haberlerinin Medyada Yer Alması

Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre medya spora yeteri kadar yer vermesine rağmen (4.04), çeşitli spor branşlarına yer vermemektedir (1.98). Öğretmenlerin görüşlerine göre haberlerdeki asıl spor olayının futbol ağırlıklı olduğu (4.31) belirlenmiştir.

3.2 Spor Medyasının İzlenme Durumu

Öğretmenlerin çoğunluğunun spor medyasını takip ettikleri (%96) görülmektedir. Öğretmenlerin %4’ü spor medyasını hiç takip etmezken %45.6’sı ara sıra, %50.4’ü ise sürekli takip etmektedirler (Tablo 2).

Tablo 2 - Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyete göre spor medyasını izleme sıklığı

	Toplam		Erkek	Kadın
	n	%	%	%
Hiç	11	4.0	0.50	13.69
Ara sıra	124	45.6	35.17	73.97
Sürekli	137	50.4	64.32	12.32
Toplam	272	100.0		

Spor medyasının izlenme sıklığı cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkeklerin tamamına yakınının spor medyasını takip ettiği, kadınların ise ara sıra takip ettiği görülmektedir. Ayrıca korelasyon analizine göre spor medyasını takip etme sıklığının cinsiyetle istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir ($p<0.005$) (Tablo 3).

Tablo 3 - Beden Eğitimi öğretmenlerinin spor medyasını takip etme sıklığının cinsiyetle ilişkisi

		Spor medyasını takip etme sıklığı	Cinsiyet
Spor medyasını takip etme sıklığı	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed)	1	
	n	272	
Cinsiyet	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed)	.503**	1
	n	272	272

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yarıdan fazlası spor haberlerine televizyon aracılığıyla ulaşmaktadır (%52.9). Televizyonun ardından internet (% 15.1), gazete (%14.3) ve radyo (%4) beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından spor medyasına ulaşmada kullanılan diğer araçlar olarak sıralanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4 - Beden eğitimi öğretmenlerinin spor medyasını takip ettikleri kitle iletişim araçları

	n	%	Erkek		Kadın	
			n	%	n	%
Televizyon	144	52.9	93	46.73	51	69.86
Gazete	39	14.3	36	18.09	3	4.11
İnternet	41	15.1	35	17.59	6	8.22
Radyo	1	.4	0	0	1	1.37
Televizyon-gazete	18	6.6	12	6.03	6	8.22
Televizyon-internet	7	2.6	4	2.01	3	4.11
Televizyon-gazete-internet	4	1.5	3	1.51	1	1.37
Hepsi	18	6.6	16	8.04	2	2.74
Toplam	272	100.0	199	100	73	100

Spor medyasının takip edildiği kitle iletişim araçlarının karşılaştırılması için yapılan Mann-Whitney U testinde anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .005$). Medyayı takip eden kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin % 69.86'sı televizyonu kullanırken, erkeklerde bu oran % 46 olarak gerçekleşmiştir. Diğer kitle iletişim araçlarından gazete ve internetin erkekler tarafından kadınlara göre daha yoğun takip edildiği görülmüştür (Tablo 4 ve 5).

Tablo 5 - Beden eğitimi öğretmenlerinin spor medyasını izleme durumlarının cinsiyete göre karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{X}	Mann-Whitney U	p
Spor medyasını en çok nereden takip ediyorsunuz?	Kadın	73	117.34	5865.000	.008
	Erkek	199	143.53		
	Toplam	272			

3.3. Spor Medyasının Güvenirliği

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medyadaki spor haberlerinin doğruluk oranlarına yönelik görüşlerine bakıldığında; internet, gazete, televizyon ve radyo haberlerinin ortalama değeri 2.87 olarak belirlenmiştir. Bu durum genel olarak ankete katılan öğretmenlerin spor haberlerinin doğruluğuna inancı konusunda kararsız kaldıklarını ortaya koymuştur. Radyo haberleri (3.04), spor haberi veren kitle iletişim araçları arasında en güvenilir bulunan araç olarak belirlenmiştir. Ayrıca radyo haberleri ve gazete haberleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.005$). Buna rağmen internet haberleri ve televizyon haberleri arasındaki fark ($p < 0.121$) istatistiksel olarak anlamlı değildir (Tablo 6 ve 7).

Tablo 6 - Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre radyo ve gazetede ki spor haberlerinin doğruluğunun karşılaştırılması

	\bar{X}	n	ss	t	p
Radyodaki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir	3.0441	272	1.07207	6.366	.000
Gazetelerdeki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir	2.6801	272	1.06465		

Tablo 7 - Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre televizyon ve internetteki spor haberlerinin doğruluğunun karşılaştırılması

	\bar{X}	n	ss	t	p
Televizyondaki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir	2.8529	272	1.10035	-1.557	.121
İnternetteki spor haberlerinin doğruluk oranı yüksektir	2.9449	272	1.06638		

3.4. Tarafsızlık

Katılımcılar spor medyasını nitelikli (2.81) bulmazken, tarafsızlık konusunda kararsız kalmıştır (3.14). Ayrıca katılımcıların % 90'dan fazlası spor medyasının futbol kulüplerinin taraftarlara yönelik yayın yaptığını düşünmektedir. Katılımcılara göre spor yazarlarının yorumları bilimsel değildir (2.17).

3.5. Spor Medyasının Toplumsal Etkileri

Tablo 8 - Beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre spor medyasının spor kültürüne katkısı

	7. Madde	9. Madde	10. Madde	Toplam	%
Kesinlikle katılmıyorum	68	62	68	198	24.29
Katılmıyorum					
Kararsızım	65	72	89	226	27.73
Kesinlikle katılıyorum	138	138	115	391	47.97
Katılıyorum					

Öğretmenlerin yarısından fazlası (%52) medyanın spor eğitim ve kültürünün gelişimine katkısını olumsuz olarak gördüğünü ifade etmiştir (Tablo 8). Öğretmenler spor eğitimi sürecinde spor yazarları ve yorumcuların fikirlerinden nispeten yararlandıklarını (3.28) belirtmiştir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri medyanın seyirci davranışları üzerinde etkili olduğunu (3.97) ve bu etkinin görsel (4.1) ve yazılı medya (4.1) için şiddeti artırıcı yönde olduğunu düşünmektedirler. Bu durum şiddeti artırıcı etkinin görsel ve yazılı basın araçlarında birbirinden farklı olmadığını ortaya çıkarmıştır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre medya, spor faaliyetlerinin ana unsuru olan ve sporu yönlendirmesinde birincil aktör olması beklenen hakem, seyirci ve yöneticilerinden daha etkilidir (3.74).

4. TARTIŞMA

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri spor medyasını; futbol ağırlıklı, niteliksiz, bilimsellikten uzak, taraftara yönelik yayın yapan bir araç olarak görmektedir. Öğretmenlere göre spor medyası, taraftarlar üzerinde sporun ana unsurları olan sporcu, hakem ve yöneticilerden daha etkilidir. Bir araştırmada (Arıkan, 2004), seyirciler medyanın sporla ilgili yaklaşımını taraflı bulduğu, spor yazarlarının tuttuğu bir takımı yazmasını da doğru haber alma açısından uygun bulmadığını ifade etmesine karşın, beden eğitimi ve spor öğretmenleri medyanın tarafsızlığı konusunda kararsız kalmıştır. Başka bir araştırmada (Taşmektepligil, 1998), pek çok spor gazetesi ve medya yorumcularının futbol özelinde taraflı yayın yaptıkları saptanmıştır.

Öğretmenler, medyanın spora yeteri kadar yer verdiğini fakat futbol ağırlıklı olduğunu ifade etmektedirler. Futbolun Türkiye'deki spor medyasındaki spor branşları

arasındaki yerini Karaküçük ve Yenel, (1997) % 84, Öztürk vd. (1996) % 79.6, Özsoy vd. (2008) % 65.72, Çendek ve Özbek (2010) % 83.5 olarak tespit etmiştir. Araştırmada ortaya çıkan görüşler, daha önceki araştırmaların bulgularıyla örtüşmektedir.

Spor yayınlarını izleme davranışının kadınlara nazaran erkeklerde daha yoğun görülmesi, spor medyasının futbol ağırlıklı yayın yapmasına bağlanabilir. Öğretmenlerin yarısından fazlasının spor yayınlarını televizyondan takip etmesinin ekonomik, sosyal ve toplumsal nedenleri olabilir. Medyada gazete ve radyo arasındaki güvenilirlik ilişkisi için ise radyonun genelde aktarıcı yayınlar yaparken, gazetelerin görsellik avantajını da kullanarak spor olayına kattığı yorumlardan kaynaklandığı söylenebilir. Medyanın gücü ve seyircileri etkilemesinin ilişkili olduğu bulgusundan (Aslan, 1999) hareketle spor medyasının seyirciyi etkilemesi ve saldırganlığa yöneltmesi konusunda, yapılan yayınların taraftara yönelik olduğu ve tiraj-reyting odaklı olduğu düşünülebilir.

Sunay (1997), televizyon ve basın yayın organları gibi geniş halk kitlelerine ulaşabilen kitle iletişim araçlarının spora yöneltmekteki etkisinin son derece az olduğunu ifade ederken, beden eğitimi ve spor öğretmenleri spor eğitime olumsuz yönde katkısı olduğunu düşünmektedirler. Bunun sebebi olarak medyanın yayın politikalarının ticari anlayışla tiraj-reyting kaygısıyla taraftar beklentilerine yönelik olmasından kaynaklanması gösterilebilir.

Araştırmada ortaya çıkan beden eğitimi ve spor öğretmenlerin spor medyasının yayınlarını kısmen taraflı ve nitelsiz bulması sonucu, Acet ve arkadaşlarının (2000) yaptıkları incelemede spor medyasının görevlerini ideal bir şekilde yerine getiremedikleri bulgusuyla örtüşmektedir. Ayrıca Biçer (2000), spor sayfalarının haber verme özelliğinden çok, yönlendirilmiş ya da kurgulanmış mesajla yüklü olduğunu belirtmektedir. Bütün bu bulgular spor medyasının yayınlarının niteliğinin toplumun birçok kesiminde olduğu gibi beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beklentilerini karşılamadığı sonucuyla paralellik taşımaktadır. Öğretmenlere göre spor medyası spor branşlarının tanıtılmasına ve yaygınlaşmasına da katkı sağlamaktadır ve oyun kurallarının öğrenilmesinde etkilidir. Ancak medyanın yayın anlayışı bu etkiyi olumlu şekilde sağlamaktan uzaktır.

Çoğu kez alternatifsiz bir rekreatif araç olan kitle iletişim araçlarının insanlar üzerindeki etkisi de dikkate alındığında (Karaküçük ve Yenel, 1997), spor medyasının daha nitelikli yayın yapması gerektiği söylenebilir. Spor medyasının, sporun gelişmesine katkı sağlama misyonuyla hareket etmesi, sosyal olaylar açısından kulüp taraftarlarını kışkırtıcı yayınlardan kaçınması, futbol dışındaki spor olaylarına yönelik daha fazla yayın yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Spor Genel Müdürlüğü'nün 2012 yılı verilerine göre (sgm.gov.tr) Türkiye'de lisanslı sporcu sayısı 2.2 milyon civarındadır. Türkiye nüfusuna oranlandığında genel nüfusun % 3'üne karşılık gelen bu rakam Avrupa ortalamasının çok gerisindedir. Olimpiyat düzenleme hedefinde olan Türkiye'nin elit düzeyde başarılı sporcuya ve spor yaparak sağlıklı kalan insanların

sayısını arttırmaya ihtiyacı vardır. Genç bir nüfusa sahip olan Türkiye’de sporcu sayısının artmasında öncelikli olarak eğitim çağında her gencin ders aldığı beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ve dolaylı olarak da spor medyasına önemli görevler düştüğü söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, işlevleri eğitim ortak paydasında kesişen iki alandan biri olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin spor medyasına bakış açılarının eleştirel unsurlar taşıdığı saptanmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre spor medyası güvensiz, niteliği düşük ve futbola aşırı odaklıdır. Fiziksel, bilişsel ve duyuşsal olarak gelecek kuşakları üstün nitelikli olmaları için görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, genel olarak spor medyasının niteliğinin yükselmesini talep etmektedir. Genelde sosyo ekonomik açıdan alt kesime hitap ettiği kabul edilen Türkiye’deki spor medyası, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin toplum için düşündüğü beklentileri karşılamaktan oldukça uzaktır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre, medya sporun gelişmesine katkı sağlama misyonuyla hareket etmelidir ve futbol dışındaki spor branşlarına daha fazla yer vermelidir.

Türkiye’de sporun erdemlerini özümseyerek aktif spor yapma bilincine sahip bir gençlik yerine; spora yabancı, başka bir deyişle sporla ilişkisi tribünden veya çoğunlukla televizyondan futbol müsabakası izlemekten ibaret olan kuşaklar yetişmektedir. Eğitim sisteminde öğrenciler, oyun gibi aktivitelerle geçirmeleri gereken serbest zamanlarını sınavlara hazırlanmak için çalışmakla doldurmaktadır. Beden eğitimi ve spor derslerine gereken önemin verilmediği bilinmektedir ve bu derslerin test çözülecek zamanlar olarak geçirilmesi okullarda sık görülen yanlışlardandır. UNESCO raporuna göre, beden eğitimi ve spor, bireysel düzeyde sağlığın korunmasına ve iyileştirilmesine katkı yapar, sağlıklı bir serbest zaman etkinliği yapma imkanı sunar ve insanın modern yaşamının sakıncalı yönlerinin üstesinden gelmesini sağlar (Krotee ve Bucher, 2007: 509). Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile spor medyası, eğitim fonksiyonlarını yerine getirerek sportif bilince sahip kuşaklar yetişmesine katkı sağlamalıdır.

Bundan sonra yapılacak araştırmalarda televizyon, gazete ve sosyal medya özelinde spor medyasının değerlendirmesi yapılabilir. Spor yayıncılığına yönelik toplumun değişik kesimlerinden görüşler alınarak daha geniş yelpazede değerlendirme yapılabilir.

KAYNAKÇA

ACET, M.,YAPICI, K.Y., KILINÇ, F. (2000). Türkiye’deki Spor Medyasının Görevleri, Etkinliği ve Etik Açısından Görünümü. *Uluslararası Spor ve Medya Sempozyumu Bildirileri*, Manisa.

- ARIKAN A. N.,GÖKTAŞ Z. (2004). Farklı Branşlardaki Spor Seyircilerinin Spor Ortamına İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:12, No:2, Ekim, s. 559.
- ARSLAN, A. (1999). Who Rules Turkey: The Turkish Power Elite and the Roles, *Functions and Social Backgrounds of Turkish Elites*. Guildford: University of Surrey, Department of Sociology (Doktora Tezi).
- ARSLAN, A. (2004a). Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, <http://www.insanbilimleri.com/>, 20.06.2004.
- BİÇER, T. (2000). Türk Spor Basınında Habercilik Anlayışına NLP Yaklaşımı. *C.B.Ü. Uluslararası Spor ve Medya Sempozyumu Bildiri Özeti*, Manisa, s. 67.
- KALE, R. ve ERŞEN E. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARAKÜÇÜK S.,YENEL F. (1997). "Türk Sporunun Gelişmesi ve Topluma Yaygınlaştırılması Bakımından Basının Etkinliği", *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, cilt 2, sayı 2, s. 56-57.
- KARAKÜÇÜK S.,YENEL, F., YAMAN, M. (1996). Sporun Topluma Yaygınlaştırılması Bakımından Televizyon Spor Programlarının Etkinliği. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (3): 44-56.
- KROTEE M.L. ve BUCHER C.A (2007). *Spor Yönetimi*, 13. baskıdan çeviri, İstanbul: Spor Bilimleri Derneği Yayını.
- MACBRİDE S. (1986). "Many voices, one world" <http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000400/040066eb.pdf> (Aralık 2012'de ulaşıldı).
- MİRZEOĞLU, N. (2011). *Spor Bilimlerine Giriş*, Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- ÖZSOY, S. vd. (2008). Günlük Gazetelerde Sporun Yer Alışı. 10th International Sport Sciences Congress Proceedings II., s.981-984.
- ÖZTÜRK, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- SUNAY, H. ve SARACALOĞLU, S.A. (1997). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri ile Spora Yönelten Unsurlar. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Singapur.
- Spor Genel Müdürlüğü Resmi İnternet Sitesi, sgm.gov.tr.
- TAŞMEKTEPLİGİL, Y. ve ark. (1998). Sportif Gelişme ve Yerel Medya İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve SporYüksekokulu 1. Spor Kongresi Bildirileri*, Erzurum, s. 75-81.
- TÜFEKÇİOĞLU, H. (1997) *İletişim Sosyolojisine Başlangıç*. İstanbul: Der Yayınları, 1997.
- VURAL, A.M. (1999). *Yerel Basın ve Kamuoyu*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.